

Halloween

- stærkere læsning

Læsehæfte til 5.-6. klasse

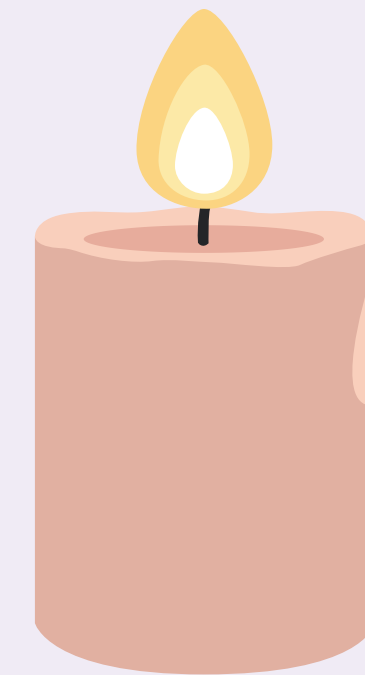
Halloween-tekster, kildekritik og præcis læsning

NAVN: _____

Halloween og allehelgensaften

To traditioner i efteråret

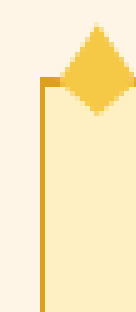
Halloween og allehelgensaften ligger tæt i kalenderen, men traditionerne har forskellig baggrund og formål.

HALLOWEEN

Halloween fejres den 31. oktober. Navnet kommer af det engelske udtryk All Hallows' Eve, aftenen før allehelgensdag. Traditionen har rødder i flere europæiske skikke, blandt andet den keltiske fest Samhain. Irere og skotter førte skikke med sig til USA, hvor udklædning, græskarlygter og 'slik eller ballade' blev populære. Gennem film, medier og handel er Halloween siden blevet en synlig del af efteråret i Danmark.

ALLEHELGENSAFTEN I DANMARK

Allehelgensaften er aftenen før allehelgensdag. I folkekirken markeres allehelgensdag den første søndag i november. Her mindes man ofte mennesker, der er døde i årets løb. Kirker kan holde mindegudstjenester, og på kirkegårde tænder pårørende lys ved gravsteder.

KORT FORTALT

Halloween er i dag især en folkelig fest med gys, leg og udklædning. Allehelgen er en kirkelig mindededag præget af sorg, håb, ro og lys. De to traditioner er derfor ikke ens.

1. Beskeden i biblioteket

Find svar, som teksten tydeligt støtter.

OPGAVEN

Læs teksten. Besvar A-C. Brug oplysninger fra teksten i dine svar.

DET ØVER DU

Du øver at finde og begrunde svar.

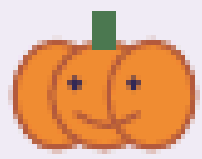
Da biblioteket lukkede, fandt Selma et kort mellem to bøger om gamle sagn. På forsiden var der et orange græskar. Inde i kortet stod der: 'Find det sted, hvor ord får liv klokken otte.' Først tænkte Selma på skolens scene. Så så hun et lille stempel fra skolens dramahold. Hun vidste, at holdet tit øvede i festsalen. Næste morgen kom der nyt fra læreren. Holdet ville læse en tekst højt til skolens fest. Det skulle ske i festsalen klokken otte. Selma smilede. Kortet var en skjult invitation og ikke en advarsel.

A. Hvorfor tænker Selma først på skolens scene?

B. Hvilket spor gør festsalen mere sandsynlig?

C. Hvordan ændres beskedens betydning til sidst?

SPOR-TJEK Understreg den del af teksten, der støtter dit svar.

2. Ord bygger en spændingsscene

Vælg ord, der gør en sætning præcis.

OPGAVEN

Læs hele sætningen. Vælg det mest præcise ord. Forklar dit valg.

DET ØVER DU

Du øver at vælge præcise ord.

1

Vinden **bevægede** / **flåede** i det løse banner.

Hvilket ord viser mest kraft?

Mit valg og min forklaring: _____

2

Skyggen **gik** / **gled** hen over væggen.

Hvilket ord skaber den tydeligste bevægelse?

Mit valg og min forklaring: _____

3

Nora **sagde** / **hviskede** beskeden til gruppen.

Hvilket ord fortæller mest om situationen?

Mit valg og min forklaring: _____

Skriv din egen sætning med et præcist ord.

3. Genbrug eller nyt kostume?

Find rækkefølgen, og forklar den.

OPGAVEN

Læs teksten. Skriv 1-4 ved handlingerne. Svar derefter på den sidste opgave.

DET ØVER DU

Du øver rækkefølge og forklaring.

Nogle elever vil købe nye kostumer til skolens fest. De siger, at det giver flere valg, og at det er let at finde den rette størrelse. Andre vil bruge tøj, de har i forvejen. De foreslår også at bytte eller sy en gammel dragt om. Det kan give mindre affald og koste færre penge. Til gengæld tager det tid at finde materialer og tilpasse tøjet. Eleverrådet foreslår derfor et kompromis. Skolen kan åbne en byttebod og et værksted, hvor brugte dragter kan ændres.

Skriv 1-4 i den rigtige rækkefølge.

☐

Eleverrådet foreslår byttebod og værksted.

☐

Nogle fremhæver udvalg og størrelse.

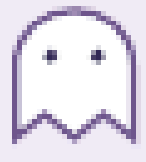
☐

Andre peger på mindre affald.

☐

Eleverne drøfter kostumer.

Skriv ét argument for, ét imod og kompromiset.

4. Fakta, mening eller fremtid?

Skeln mellem fakta, mening og noget, der skal ske.

OPGAVEN

Læs teksten. Sæt ét kryds i hver række: fakta, mening eller fremtid.

DET ØVER DU

Du øver at kende forskel på udsagnstyper.

Sidste år talte en elevgruppe 86 gæster ved festen. Gruppen mener, at det er et højt tal. I år vil de tælle alle, som går ind ad døren. Det skal ske fra klokken 17.

Der kom 86 gæster sidste år.

☐

Fakta

☐

Mening

☐

Fremtid

Tallet var imponerende.

☐

Fakta

☐

Mening

☐

Fremtid

Eleverne vil tælle gæsterne i år.

☐

Fakta

☐

Mening

☐

Fremtid

De vil begynde klokken 17.

☐

Fakta

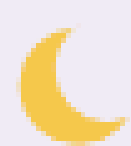
☐

Mening

☐

Fremtid

Vælg ét svar. Skriv de ord, der viser, hvilken type udsagn det er.

5. Find betydningen

Forstå et nyt ord ved hjælp af resten af sætningen.

OPGAVEN

Læs hele sætningen. Vælg ordets betydning. Find det spor, der hjalp dig.

DET ØVER DU

Du øver at forstå ord ud fra sammenhængen.

1

Skolens Halloween-aften var en årlig **tradition**, som eleverne kendte fra tidligere år.

Ordet betyder sandsynligvis:

☐

hurtig ændring

☐

fast skik

☐

hemmelig besked

2

Beskrivelsen var **tvetydig**, fordi den kunne forstås på to måder.

Ordet betyder sandsynligvis:

☐

mulig at tolke forskelligt

☐

meget præcis

☐

helt uden mening

3

Gruppen valgte en **bæredygtig** løsning og genbrugte pynt fra sidste år.

Ordet betyder sandsynligvis:

☐

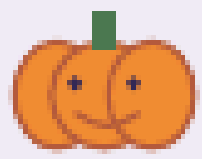
kun flot

☐

meget dyr

☐

hensynsfuld over for ressourcer

6. Det står mellem linjerne

Brug tekstspor til at forudsige og justere.

OPGAVEN

Læs del 1. Skriv dit gæt og et tekstspor. Læs del 2. Ret dit svar, hvis det er nødvendigt.

DET ØVER DU

Du øver at bruge tekstspor og ændre dit gæt.

DEL 1

I skolens gamle rum så Nora et portræt, hvor øjnene lod til at følge hende. Når hun gik fra den ene side til den anden, ændrede blikket retning. Hun så bag rammen, men fandt ingen tråd, motor eller skjult del.

Mit gæt og mit spor i teksten:

DEL 2

Læreren kom ind og gav en enkel forklaring. Ansigtet var malet, så øjnene pegede lige ud mod den, der så på det. Den flade form ændrede sig ikke, når Nora flyttede sig. Derfor skabte synet en illusion. Blikket virkede levende fra flere steder i rummet.

Hvordan ændrede del 2 dit gæt?

TÆNK Et godt gæt bygger på spor. Det behøver ikke være rigtigt.

7. Tekst og udseende

Læs tekst og udseende som én samlet besked.

OPGAVEN Læs begge opslag. Besvar A-C med oplysninger fra opslagene.

DET ØVER DU

Du øver at finde oplysninger i både ord og udseende.

OPSLAG A

HALLOWEEN-LÆSNING

Onsdag kl. 16
på biblioteket

OPSLAG B

Skolen inviterer til Halloween-læsning onsdag
klokken 16 på biblioteket. Tilmelding sker på skolens
kontor senest mandag.

A. Hvad sker der?

B. Hvor og hvornår foregår det?

C. Hvilken vigtig oplysning findes kun i opslag B?

TEKST-TJEK Brugte du oplysninger fra begge opslag?

8. Nøgleord og resumé

Find hovedindholdet, og skriv det kort.

OPGAVEN

Læs teksten. Find nøgleord. Skriv et kort resumé med dine egne ord.

DET ØVER DU

Du øver at finde hovedindhold og skrive et resumé.

AFSNIT 1

Til Halloween bruges tit tegn som græskar, mørke farver og dyr fra natten. Tegnene gør temaet let at kende, selv når festen er venlig og uden noget, der skal skræmme. Farver og lys kan også vise, om et rum er til leg, læsning eller højtlesning.

AFSNIT 2

Pynt har derfor mere end én rolle. Den skaber en bestemt stemning, men den viser også vej. Når en skole pynter et område, kan gæsterne se, hvor en aktivitet foregår. De får samtidig en idé om, hvad de kan vente sig, før de går ind.

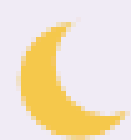
Skriv et resumé på højst tre sætninger med egne ord.

Hvordan skulle resumeet skrives?

☐ Kun det vigtigste

☐ Egne ord

☐ Højst tre sætninger

9. Sammenlign to tekster

Sammenlign oplysninger i to tekster.

OPGAVEN

Læs tekst A og tekst B. Besvar A-C. Tjek, hvilken tekst dit svar kommer fra.

DET ØVER DU

Du øver at sammenligne oplysninger.

TEKST A

OPSLAG A: Læs en gyser i salen. Det er torsdag klokken 13. De, der vil med, skal møde ved den store dør. Hver elev skal tage sin egen bog med.

TEKST B

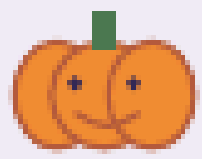
OPSLAG B: Løs en gåde i biblioteket. Det er fredag klokken 14. Skolen har papir, pen og alt andet, som man skal bruge. Ingen skal selv tage noget med.

A. Hvilket opslag kræver, at man selv medbringer noget?

B. Hvordan er tid og sted forskellige?

C. Hvilken praktisk oplysning findes kun i opslag B?

TEKST-TJEK Holdt du oplysningerne fra tekst A og B adskilt?

10. Skab overblik over teksten

Brug overskrifter til at skabe overblik.

OPGAVEN

Læs ét afsnit ad gangen. Vælg den overskrift, der passer bedst.

DET ØVER DU

Du øver at finde hovedideen.

1

Engangspynt og nye kostumer kan skabe meget affald efter en enkelt fest. Materialerne bliver ofte kun brugt få timer.

- ☐ Et kortvarigt forbrug
- ☐ Halloween gennem tiden
- ☐ Sådan dyrkes græskar

2

Affaldet vokser især, når produkter er svære at reparere, sortere eller bruge igen.

- ☐ Lys og farver
- ☐ Den bedste udklædning
- ☐ Hvorfor affaldet opstår

3

Bytteboder, genbrugspynt og holdbare materialer kan mindske forbruget uden at fjerne festens stemning.

- ☐ Mulige løsninger
- ☐ En mystisk fortælling
- ☐ Bæredygtig fest

11. Flagermus og ekkolokalisering

Find nøgleord og vigtige faglige oplysninger.

OPGAVEN

Læs teksten. Find nøgleord. Besvar spørgsmålene med oplysninger fra teksten.

DET ØVER DU

Du øver at finde nøgleord og faglig viden.

En flagermus kan sende korte lyde med meget høj frekvens ud i luften. Lydene rammer en mur, et træ eller et insekt og kommer tilbage som ekko. Dyret registrerer, hvor ekkoet kommer fra, og hvor lang tid det er undervejs. På den måde kan det vurdere afstand, form og fart. Metoden kaldes ekkolokalisering. Den erstatter ikke synet, men virker sammen med det. Derfor kan flagermusen orientere sig og jage præcist, selv når omgivelserne er mørke.

A. Skriv fem centrale fagord.

B. Forklar processen med først, derefter og til sidst.

C. Hvilken oplysning nuancerer idéen om, at flagermus ikke bruger synet?

NØGLEORD-TJEK

Kan dine nøgleord bruges uden at læse hele teksten igen?

12. En holdbar græskarlygte

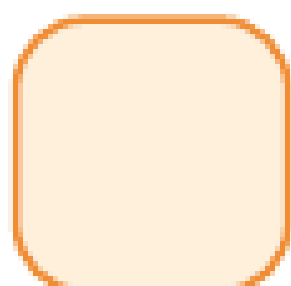
Skab overblik over en proces.

OPGAVEN

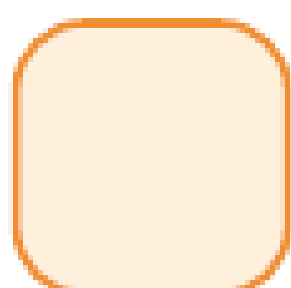
Læs alle trin. Skriv 1-4. Forklar processen med dine egne ord.

DET ØVER DU

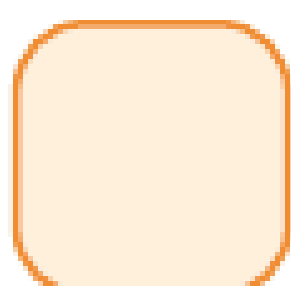
Du øver rækkefølge og præcis formidling.

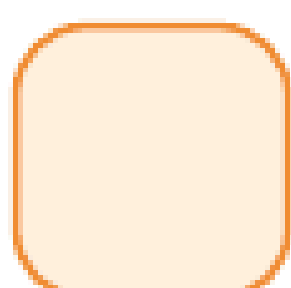
Skær et låg, og fjern kerner samt løst frugtkød.

Vælg et fast græskar uden bløde områder.

Brug batterilys, og stil lygten på et stabilt underlag.

Tegn motivet, og skær forsigtigt langs stregerne.

Skriv processen som fire præcise trin med egne formuleringer.

EGENKONTROL Står alle trin i den rigtige rækkefølge?

13. Vælg den bedste forklaring

Saml flere spor til én logisk løsning.

OPGAVEN

Læs alle spor. Vælg den løsning, som passer til dem alle. Begrund dit valg.

DET ØVER DU

Du øver at samle spor og begrunde en løsning.

Læs alle fire spor, før du vælger en løsning.

1

Det nye rutekort er udskrevet fra skolens konto.

2

Kun lærere kan redigere den digitale original.

3

Den gamle rute gik gennem et område med glat gulv.

4

I går skrev pedellen en advarsel om gulvet.

Hvad er den bedst begrundede forklaring?

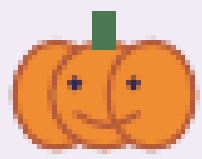
☐ En lærer ændrede ruten af hensyn til sikkerhed

☐ Der blev lavet en ny rute, så man ikke faldt på det glatte gulv.

☐ Kortet er fra sidste år

☐ Pedellen skrev en advarsel på opslagstavlen

Mit vigtigste tekstspor:

14. Hvilken kilde kan du stole på?

Vurdér afsender, dato og formål.

OPGAVEN

Læs begge kilder. Besvar A-C. Forklar, hvilken kilde du vil stole mest på.

DET ØVER DU

Du øver kildekritik.

På skolens hjemmeside skriver skolesekretæren, at Halloween-festen begynder torsdag klokken 16 i hallen.

Et håndskrevet opslag på opslagstavlen siger festen begynder klokken 17 og er underskrevet festudvalget.

A. Hvilken kilde er tydeligst om afsenderen?

B. Hvilken oplysning bør eleverne følge?

C. Nævn tre tegn, der gør den officielle side mest troværdig.

KILDE-TJEK Se efter afsender, dato og formål.

15. Hvad kan være årsagen?

Find en sandsynlig årsag, og begrund den.

OPGAVEN

Læs teksten. Find den bedste forklaring. Brug mindst to oplysninger fra teksten.

DET ØVER DU

Du øver at forklare en årsag med tekstens oplysninger.

En sort figur lå på gulvet. Den sad før på en væg. Der var støv på den gamle tape. Nora tog ny tape. Nu blev den på væggen.

A. Hvorfor faldt figuren ned?

B. Hvilke to oplysninger støtter din forklaring?

C. Hvad kunne du undersøge for at blive mere sikker?

TÆNK En forklaring skal passe til alle de oplysninger, teksten giver.

16. Min selvstændige læsning

Læs selvstændigt, og vis din forståelse.

OPGAVEN Vælg en tekst. Læs i den angivne tid. Skriv nøgleord og vis, hvad du har forstået.

DET ØVER DU

Du øver selvstændig læsning og forståelse.

Hvilken Bog eller tekst: _____

Læs i 15 minutter.

FEM NØGLEORD

Skriv tekstens vigtigste budskab med højst tre sætninger.

Den strategi, der hjalp mig mest

☐ Jeg genlæste svære steder.

☐ Jeg fandt nøgleord.

☐ Jeg brugte sammenhængen.

☐ Jeg stoppede og opsummerede.

LÆSE-TJEK Brugte du en læsestrategi, når teksten blev svær?

17. Skriv et Halloween-mysterium

Planlæg og skriv en tekst med tydelig sammenhæng.

OPGAVEN Udfyld de fire felter. Skriv teksten. Læs den igen, og ret noget, der er uklart.

DET ØVER DU

Du øver opbygning, præcise ord og sammenhæng.

Planlæg din tekst med fire små valg.

1. Hovedperson og mål

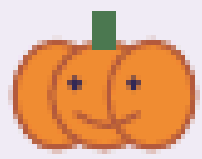
2. Miljø og stemning

3. To tekstspor

4. Logisk forklaring

Skriv en historie. Skab spænding uden vold, og lad spor pege mod løsningen.

SKRIVETJEK Har din tekst en begyndelse, en vigtig hændelse og en slutning?

Min Halloween-læsning

Se, hvilke læsegreb du kan bruge på egen hånd.

OPGAVEN

1. Sæt kryds. 2. Vælg ét læsemål. 3. Skriv noget, du er blevet bedre til.

DET ØVER DU

Du finder ud af, hvilke læsefærdigheder du har lært.

Jeg kan ...

- ☐ finde tekstspor til mine svar.
- ☐ forstå nye ord ud fra sammenhængen.
- ☐ finde nøgleord og hovedindhold.
- ☐ skrive et resumé med egne ord.
- ☐ sammenligne oplysninger i to tekster.
- ☐ vurdere en kildes afsender og dato.
- ☐ begrunde en løsning med flere spor.

MIT NÆSTE LÆSEMÅL

Jeg vil øve mig på at ...

MIN LÆSESEJR

Noget, jeg er blevet bedre til:

